

СЕКЦІЯ 3.
ІННОВАЦІЇ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ОСНОВА
ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ

УДК 338.2

Андрій П.О.
здобувач вищої освіти,
*науковий керівник: **Курило Л.І.**,*
доктор економічних наук, професор,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО
СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ НА РОЗРОБКАХ ВІЙСЬКОВОГО
ПРИЗНАЧЕННЯ

Інноваційний потенціал підприємств оборонного сектору являє собою сукупність наявних та прихованих ресурсів і можливостей для розробки та впровадження нововведень у військовій сфері. За визначенням [1, с.170], інноваційний потенціал підприємства формується та реалізується під впливом циклічного розвитку макросередовища, що особливо важливо для військових підприємств, які функціонують в умовах мінливості зовнішніх загроз та викликів національній безпеці.

Структура інноваційного потенціалу підприємств оборонного сектору має певні особливості. Спираючись на класифікацію, запропоновану Швецем В.Я. та Дубей Ю.В., можна виділити наступні компоненти [2, с.107]:

- науково-дослідний,
- інтелектуальний, фінансовий,
- виробничо-технічний,
- організаційно-управлінський та маркетинговий.

Однак для підприємств військового спрямування особливого значення набуває науково-дослідна компонента, який включає інноваційні можливості, пов'язані з наявністю інтелектуальної власності, станом лабораторної бази та випробувального обладнання, а також масштабами співробітництва з науково-дослідними інститутами та профільними організаціями.

Інтелектуальний компонент для підприємств військової галузі також має свою специфіку, оскільки вимагає висококваліфікованих кадрів з відповідним рівнем доступу до інформації та спеціальною підготовкою. Важливими показниками цього компонента є частка науково-технічних працівників у загальній чисельності персоналу, задіяних в інноваційних проектах, частка

працівників, які мають вищу освіту та наукові ступені, а також рівень їх навченості та готовності до підвищення кваліфікації.

На інноваційний потенціал підприємств оборонного сектору значний вплив мають зовнішні фактори, зокрема державна політика у сфері національної безпеки та оборони. Державна підтримка має вирішальне значення для розвитку таких підприємств, оскільки військові розробки часто вимагають значних фінансових інвестицій та тривалого часу на реалізацію.

Особливістю фінансування інноваційної діяльності підприємств, що спеціалізуються на військових розробках, є значна роль державного бюджету та програм фінансування відповідних компаній. На відміну від звичайних промислових підприємств, де основним джерелом фінансування інновацій є власні кошти, для військових підприємств державне фінансування відіграє ключову роль. Це пов'язано зі стратегічним значенням таких підприємств для забезпечення національної безпеки.

Управління інноваційним потенціалом підприємств оборонного сектору має ряд особливостей. По-перше, варто враховувати узгодження з державною політикою у сфері національної безпеки та оборони. По-друге, важливою є специфіка військових розробок, які часто є таємними та вимагають особливих умов зберігання та використання інформації. По-третє, інноваційний потенціал має бути спрямованим на забезпечення технологічного лідерства в стратегічно важливих напрямках.

Для ефективного управління інноваційним потенціалом підприємств, що спеціалізуються на військових розробках, можна використовувати алгоритм, запропонований Марченком В.М. та Цвіркуном А.С., який включає [3, с.414]:

- стратегічний аналіз зовнішнього середовища;
- визначення інноваційних цілей;
- оцінку потенціалу інноваційного розвитку;
- розробку інноваційної стратегії;
- розробку і реалізацію програми розвитку інноваційного потенціалу;
- оцінку досягнення поставлених цілей.

При цьому стратегічний аналіз зовнішнього середовища для підприємств оборонного сектору має включати аналіз геополітичної ситуації, оцінку рівня зовнішніх загроз та викликів національній безпеці, вивчення світових тенденцій у сфері військових технологій тощо. Визначення інноваційних цілей таких підприємств повинно базуватися на пріоритетах державної політики у сфері національної безпеки та оборони, а також на потребах збройних сил.

Розробка інноваційної стратегії підприємств оборонного сектору має базуватися на результатах оцінки їх інноваційного потенціалу та враховувати зовнішні виклики та загрози. Як зазначають Швець В.Я. та Дубей Ю.В., можна

виділити чотири основні стратегії інноваційного розвитку: лідерства, наздоганяючого розвитку, запрошення іноземних фахівців та розробки інновацій подвійного призначення [2, с.111]. Для підприємств, що спеціалізуються на військових розробках, особливо перспективною є стратегія розробки інновацій подвійного призначення, яка передбачає створення технологій, які можуть використовуватися як в оборонно-промисловому, так і в цивільному секторах економіки.

В сучасних умовах для підприємств, що спеціалізуються на військових розробках, особливо актуальною є стратегія інноваційного лідерства, яка передбачає застосування нових технологій, нових моделей обладнання, організацію виробництва нових видів продукції. Реалізація цієї стратегії вимагає значних інвестицій у науково-дослідні роботи, але забезпечує технологічну перевагу, яка є критично важливою для національної безпеки.

Актуальним напрямком інноваційного розвитку підприємств, що спеціалізуються на військових розробках, є створення високотехнологічних систем озброєння, засобів зв'язку та захисту, безпілотних літальних та наземних апаратів, систем радіоелектронної боротьби тощо. Особливу увагу слід приділяти розробкам у сфері кібербезпеки, які стають все більш важливими в умовах гібридних загроз.

Отже, управління інноваційним потенціалом підприємств, що спеціалізуються на військових розробках, є складним та багатоаспектним процесом, який вимагає комплексного підходу. Врахування специфіки оборонного сектору, зокрема стратегічного значення військових інновацій для національної безпеки та оборони, необхідності збереження державної таємниці, значної ролі державного фінансування, дозволить підвищити ефективність управління інноваційним потенціалом таких підприємств та забезпечити їх технологічне лідерство у стратегічно важливих напрямках.

Список використаних джерел:

1. Маслак О. І., Безручко О. О., Маслак М. В. Управління інноваційним потенціалом підприємства в умовах циклічності // *Економіка і організація управління*. – 2014. – № 1 (17) – 2 (18). – С. 166-173.

2. Швець В. Я., Дубей Ю. В. Управління інноваційним потенціалом промислових підприємств України // *Economics Bulletin*. – 2021. – №4. – С. 106-113.

3. Марченко В. М., Цвіркун А. С. Система управління інноваційним потенціалом на промислових підприємствах // *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. – 2017. – №14. – С. 411-417.

4. Струніна Л.В., Струнін В.В. Структурні особливості розвитку інноваційної активності українських підприємств // Наукові праці НУХТ. – 2014. – Том 20. – С. 76.

5. Кавтшиш О. П., Круш Н. П. Методичні підходи до оцінки інноваційного потенціалу підприємства // Сучасні проблеми економіки і підприємництва. – 2011. – Вип. 7. – С. 91-96.

УДК 330.341

Близнюк А.О.,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Для забезпечення конкурентоспроможності та стабільного розвитку транспортного підприємства необхідно постійно вдосконалювати виробничі процеси та впроваджувати новітні технології. Ключовим фактором досягнення цих цілей є інвестиційно-інноваційна діяльність, яка визначає конкурентні позиції компанії, рівень її ефективності та здатність адаптуватися до сучасних викликів. Важливим завданням є розробка стратегії інвестування та впровадження інноваційних рішень, які сприяють розвитку підприємств транспортно-логістичного сектору, підвищення їхньої продуктивності та зміцнення позицій на ринку [1].

Основними учасниками інноваційної діяльності в транспортному секторі є транспортні компанії, розробники технологічних рішень, постачальники обладнання, а також організації, що забезпечують кадровий та фінансовий ресурс. Їхня взаємодія змінює якість впровадження нових технологій і зниження витрат на транспортні послуги. Успіх інноваційних проєктів залишається від комплексного підходу, що враховує як технологічні аспекти, так і рівень організаційної готовності до їх реалізації. Ключовим фактором є ступінь підготовки персоналу: впровадження передових логістичних систем, автоматизованого керування транспортом або альтернативних видів палива потребує висококваліфікованих фахівців, здатних адаптуватися до нових умов.

Додатково, важливою умовою прискорення інноваційних процесів є підвищення прозорості управління та ефективності оцінки впливу нових технологій на загальну продуктивність підприємства. Особливо це стосується оптимізації витрат, екологічної складової та покращення сервісу. Таким чином, стратегічне планування та моніторинг ефективності є невід'ємною частиною